

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการศึกษาวิเคราะห์ทัศนคติจากนักหนังสือพิมพ์ที่มีต่อการให้บริการข่าวของสำนักข่าวไทยนี้ เมื่อพิจารณาจากวิธีการที่ใช้ อาจกล่าวได้ว่าเป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการที่ผู้วิจัยออกไปสัมภาษณ์ข้อมูลด้วยตนเอง โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Depth Interview) ดังนั้นแหล่งข้อมูลที่ใช้ นอกจากจะเป็นเอกสารและสิ่งตีพิมพ์ในประเด็นที่เกี่ยวข้องแล้ว แหล่งข้อมูลที่สำคัญในการศึกษาครั้งนี้ จึงมุ่งไปที่ตัวบุคคลในองค์กรสื่อมวลชนของหนังสือพิมพ์ภาษาไทยรายวันที่จำเป็นต้องใช้ข่าวจากสำนักข่าวไทยด้วย ดังรายละเอียดที่จะนำเสนอต่อไป

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ทัศนคติจากนักหนังสือพิมพ์ที่มีต่อการให้บริการข่าวของสำนักข่าวไทยนี้มี 2 ประเภทด้วยกัน คือ แหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร และแหล่งข้อมูลประเภทบุคคล ซึ่งรายละเอียดข้อมูลแต่ละแหล่งมีดังต่อไปนี้

1. แหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร

แหล่งข้อมูลประเภทเอกสารสำหรับงานวิจัยชิ้นนี้ถูกแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มย่อยตามประเด็นสำหรับการศึกษา กล่าวคือ กลุ่มแรกเป็นเอกสารที่ให้ข้อมูลเบื้องต้นสำหรับการดำเนินงานด้านข่าวขององค์กรสื่อสารมวลชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำนักข่าว ซึ่งรวมถึงสำนักข่าวระหว่างประเทศทั้งในโลกเสรีและสังคมนิยม เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของนโยบายและเงื่อนไขในการดำเนินงานของสำนักข่าวระหว่างประเทศเหล่านี้ ซึ่งข้อมูลในกลุ่มนี้ได้มาจากบทความในวารสาร เอกสารทางวิชาการ และสิ่งตีพิมพ์อื่น ๆ

สำหรับแหล่งข้อมูลประเภทเอกสารในกลุ่มที่สอง คือ เอกสารที่ให้ความรู้และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสำนักข่าวไทยโดยตรง โดยได้มาจากบทความในวารสาร เอกสารทางวิชาการ งานวิจัย เรื่องของสำนักข่าวไทยที่เคยมีผู้ทำมาก่อนหน้านี้ รวมถึงเอกสาร เผยแพร่และสิ่งตีพิมพ์อื่น ๆ ทั้งที่ออกโดยสำนักข่าวไทยเองและจากบุคคลหรือองค์กรภายนอก ซึ่งแหล่งข้อมูลในกลุ่มนี้จะช่วยให้เห็นภาพของสำนักข่าวไทยได้อย่างละเอียดและในแง่มุมที่ต่างกัน ซึ่งผู้วิจัยใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการทำความเข้าใจและสร้างความเข้าใจในการดำเนินงานของ สำนักข่าวไทย

2. แหล่งข้อมูลประเภทบุคคล

แหล่งข้อมูลประเภทบุคคลที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มย่อยเช่นกัน กล่าวคือ กลุ่มแรกเป็นบุคคลที่ให้ความรู้ในเรื่องของการก่อตั้ง การดำเนินงาน และการบริหารองค์กรของสำนักข่าวไทยโดยเฉพาะ ซึ่งก็คือผู้อำนวยการสำนักข่าวไทย ส่วนกลุ่มที่สองจะเป็นแหล่งข้อมูลหลักที่จะให้คำตอบสำหรับการศึกษาคั้งนี้ กล่าวคือเป็นนักหนังสือพิมพ์ ผู้ให้บริการข่าวของสำนักข่าวไทยที่ได้แสดงทัศนะ ความคิดเห็นต่อการให้ บริการข่าวของ สำนักข่าวไทยในแง่มุมต่าง ๆ ซึ่งแต่ละบุคคลมีประวัติที่น่าสนใจพอสังเขปดังนี้

2.1 อดีตผู้อำนวยการและผู้อำนวยการสำนักข่าวไทย

ในการศึกษาคั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์บุคคลที่เป็นผู้บริหารของสำนักข่าวไทยทั้งในอดีตและปัจจุบัน ซึ่งได้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการก่อตั้งสำนักข่าวไทยขึ้นในประเทศไทย การดำเนินงาน การบริหารองค์กร ตลอดจนสภาพปัญหาที่พบ ซึ่งช่วยให้เกิดความเข้าใจในองค์กรได้เป็นอย่างดี แหล่งข้อมูลบุคคลในกลุ่มนี้ประกอบด้วยบุคคล 2 ท่าน คือ

นายเกริกไกร จิระแพทย์ อดีตผู้อำนวยการสำนักข่าวไทย เป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดตั้งสำนักข่าวไทยมาตั้งแต่ต้น เริ่มการทำงานจากการเป็นข้าราชการกรมวิเทศสหการ รับผิดชอบงานด้านความร่วมมือระหว่างประเทศ และได้รับการ "ขอตัว" ให้ไปช่วยราชการที่ทำเนียบรัฐบาล ใช้งานด้านการติดต่อกับต่างประเทศและการประชาสัมพันธ์โดยตรง เข้ารับตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักข่าวไทยในปี พ.ศ. 2525 หลังจากนั้นจึงกลับเข้า

รับราชการอีกครั้ง ได้รับการแต่งตั้งเป็นรองอธิบดีกรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ เมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2527 และรับตำแหน่งรองอธิบดีกรมการค้าต่างประเทศเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2531 ปัจจุบันดำรงตำแหน่งรองปลัดกระทรวง (นักบริหาร 10) สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์

นายถวัลย์ศักดิ์ สุขะวรรณ ผู้อำนวยการสำนักข่าวไทยคนปัจจุบัน เคยดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานีวิทยุ ท.ท.ท. บริษัทไทยโทรทัศน์ จำกัด (องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย) ในปี พ.ศ. 2519 และช่วยราชการสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีในตำแหน่งผู้อำนวยการศูนย์ประชาสัมพันธ์เฉพาะกิจ ระหว่างปี พ.ศ. 2522-2527 เป็นบุคคลที่มีประสบการณ์และความรู้ความสามารถตรงในด้านการประชาสัมพันธ์ของรัฐ ได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้อำนวยการสำนักข่าวไทย (ระดับ 9) เมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน 2531 และดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักข่าวไทย (ระดับ 10) เทียบเท่ารองผู้อำนวยการ อ.ส.ม.ท. ตั้งแต่วันที่ 2 พฤษภาคม 2532 จนกระทั่งปัจจุบัน นอกจากนี้ยังทำหน้าที่ผู้บรรยายพิเศษหลักสูตรปริญญาตรีและโท ในหัวข้อการประชาสัมพันธ์ของรัฐบาล วิชาการบริหารธุรกิจวิทยุกระจายเสียง และข่าววิทยุกระจายเสียง รวมทั้งนโยบายการเสนอข่าว และโครงสร้างการบริหารงานขององค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทยตามสถาบันการศึกษาต่าง ๆ อีกด้วย

2.2 นักหนังสือพิมพ์

แหล่งข้อมูลบุคคลในกลุ่มนี้จะเป็นผู้ให้คำตอบสำหรับการศึกษา ซึ่งทั้งหมดเป็นนักหนังสือพิมพ์ที่ทำงานกับหนังสือพิมพ์ภาษาไทยรายวัน อยู่ในตำแหน่งที่มีบทบาทในการตัดสินใจเลือกข่าวลงตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ของตน ซึ่งหมายถึงผู้ที่ทำงานในตำแหน่งบรรณาธิการข่าว หัวหน้าข่าว หรือตำแหน่งอื่นที่ทำหน้าที่ใกล้เคียงกัน จำนวน 6 คน จากหนังสือพิมพ์ภาษาไทยรายวันจำนวน 6 ฉบับคือ

นายมานิจ สุขสมจิตร บรรณาธิการอาวุโสหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ บุคคลผู้นี้เริ่มต้นการทำงานด้านข่าวกับหนังสือพิมพ์กรุงเทพรายวัน เมื่อปี พ.ศ. 2502 และหนังสือพิมพ์หลักเมือง หนังสือพิมพ์เสียงอ่างทอง ตามลำดับ เป็นบุคคลหนึ่งที่มีส่วนร่วมในการออกหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เมื่อปี พ.ศ. 2503 ทำงานด้านข่าวกับหนังสือพิมพ์ไทยรัฐในทุกแขนง เริ่มจากผู้สื่อข่าว

การศึกษา อาชญากรรม ผู้สื่อข่าวประจำศาล การเมือง จนกระทั่งเป็นหัวหน้าแผนกสารคดีและบทความ หัวหน้าข่าวการศึกษาและการเมือง บรรณาธิการข่าว และรับตำแหน่งบรรณาธิการอาวุโสในปัจจุบัน นอกจากนี้ยังดำรงตำแหน่งกรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิสายข่าวของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และเป็นวิทยากรพิเศษวิชาการข่าวและบรรณาธิการ ทั้งในหลักสูตรปริญญาตรีและโทให้กับสถาบันการศึกษาต่าง ๆ อีกด้วย

นายสมหมาย ปารีฉัตร บรรณาธิการอาวุโสหนังสือพิมพ์มติชน บุคคลผู้นี้เริ่มงานข่าวที่ประชาชาติ รายสัปดาห์ เมื่อ พ.ศ. 2517 ในตำแหน่งผู้สื่อข่าว และหัวหน้าข่าวตามลำดับ จนกระทั่ง พ.ศ. 2519 หนังสือพิมพ์ฉบับนี้ปิดตัวลงจึงเข้าร่วมงานกับนิตยสารร้านค้า นิตยสารตะวันออกปริทัศน์ และเข้าร่วมทีมมติชนรายวันนับตั้งแต่หนังสือพิมพ์ฉบับนี้เริ่มเปิดตัว ในปี พ.ศ. 2521 ปัจจุบันดำรงตำแหน่งบรรณาธิการอาวุโส กรรมการบริหารบริษัทมติชน จำกัด เป็นวิทยากรพิเศษให้กับสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ในหัวข้อนโยบายข่าว จรรยาบรรณนักสื่อสารมวลชน การสัมภาษณ์ การเขียนข่าว นอกจากนี้ยังเคยดำรงตำแหน่งเลขานุการของสมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทยอีกด้วย

นายแสงไทย คำภูไทย หัวหน้าข่าวเศรษฐกิจ รักษาการหัวหน้าข่าวหน้า 1 หนังสือพิมพ์สยามรัฐ เริ่มต้นการทำงานด้านข่าวเมื่อปี พ.ศ. 2521 กับหนังสือพิมพ์ เข้มทิศธุรกิจ เดลินิวส์ แนวหน้า และเข้าร่วมงานกับสยามรัฐในช่วงแรกระหว่างปี พ.ศ. 2525-2530 ผันตัวเองไปอยู่ที่หนังสือผู้จัดการรายสัปดาห์ในฝ่ายปฏิบัติการพิเศษ โดยทำงานให้กับทีมงานเฉพาะกิจได้ 15 เดือน จึงกลับมาที่สยามรัฐอีกครั้งในปี พ.ศ. 2533 ในตำแหน่งหัวหน้าข่าวเศรษฐกิจ จนกระทั่งปัจจุบัน และเป็นหนึ่งในทีมบริหารของกองบรรณาธิการสยามรัฐด้วย

นายวรวิทย์ ศรีอนันต์รักษา ผู้ช่วยหัวหน้าข่าวการเมือง หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ สำเร็จการศึกษาจากคณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ การทำงานด้านข่าวเริ่มต้นที่การฝึกงานกับหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน เมื่อปี พ.ศ. 2527 และเริ่มงานนักข่าวอาชีพในตำแหน่งผู้สื่อข่าวกับหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ในปีเดียวกันจนกระทั่งปัจจุบัน

ทำหน้าที่รายงานข่าวและในขณะเดียวกันก็เป็นคอลัมน์นิสต์ให้กับหนังสือพิมพ์ฉบับนี้ด้วย

นายรังษี มณีโชติ หัวหน้าข่าวหน้า 1 หนังสือพิมพ์บ้านเมือง ประสบการณ์ทำงานด้านข่าวเริ่มต้นเมื่อปี พ.ศ. 2489 กับหนังสือพิมพ์สุภาพสตรี และมีประสบการณ์ตรงกับสำนักข่าวด้วยการเข้าร่วมทีมงานสำนักข่าวสารไทย ในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม ระหว่างปี พ.ศ. 2495-2499 คลุกคลีกับวงการข่าวมาตลอดด้วยการทำงานกับหนังสือพิมพ์รายวันที่สยามรัฐ เดลินิวส์ ดาวสยาม และปัจจุบันที่บ้านเมือง ในตำแหน่งหัวหน้าข่าวหน้า 1 รวมทั้งรับผิดชอบเขียนบทบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์ฉบับนี้ด้วย

นายอายุช ประทีป ๗ กลาง บรรณาธิการบริหาร หนังสือพิมพ์แนวหน้า เริ่มเข้าร่วมงานข่าวกับหนังสือพิมพ์มาตุภูมิ ในตำแหน่งผู้สื่อข่าว ระหว่าง พ.ศ. 2524-2527 และร่วมทีมวิเคราะห์การเมือง เศรษฐกิจกับหนังสือพิมพ์ข่าวพิเศษ รายสัปดาห์ จนกระทั่งปี พ.ศ. 2528 จึงเข้ามาที่แนวหน้า ปัจจุบันดำรงตำแหน่งบรรณาธิการบริหารของหนังสือพิมพ์ฉบับนี้

บุคคลในกลุ่มนี้จะ เป็นแหล่งข้อมูลหลักสำหรับการศึกษาโดยการใช้วิธีการเชิงการตลาด ซึ่งใช้ความต้องการของกลุ่มลูกค้าผู้บริโภคเหล่านี้เป็นหลักในการพิจารณาโดยได้แสดงผลไว้ในบทที่ 5, 6 และ 7

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ดังที่ได้กล่าวแล้วว่า การศึกษาในครั้งนี้ใช้แหล่งข้อมูล 2 ประเภท คือ จากเอกสารและตัวบุคคล สำหรับการพิจารณา 2 ประเด็นคือ ประเด็นการดำเนินงานของสำนักข่าวไทย และความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อการให้บริการข่าวของสำนักข่าวไทย ดังนั้นการเก็บรวบรวมข้อมูล จึงเริ่มต้นที่การศึกษาองค์กรของสำนักข่าวไทยเป็นประเด็นแรก ทั้งจากเอกสารและจากบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสำนักข่าวไทย ต่อจากนั้นจึงเข้าเก็บข้อมูลจากนักหนังสือพิมพ์ทั้ง 6 คน ในส่วนของความคิดเห็นที่มีต่อสำนักข่าวไทย ด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Depth

Interview) ซึ่งผู้วิจัยได้ชี้แจงให้เห็นถึงความจำเป็นและวัตถุประสงค์ในการศึกษาครั้งนี้ ซึ่งผู้ให้ข้อมูลทุกคนได้ให้ความร่วมมือแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ อย่างเต็มที่ ทั้งนี้เพื่อจุดมุ่งหมายที่จะให้คำตอบที่ได้นี้เป็นแนวทางให้สำนักข่าวไทยได้ทราบความต้องการของผู้บริโภคในกลุ่มที่เป็นนักหนังสือพิมพ์ภาษาไทยรายวันด้วย

เมื่อได้คำตอบและความคิดเห็นจากแหล่งข้อมูลแล้ว จะวิเคราะห์ผลที่ได้จากการสัมภาษณ์นั้น โดยนำคำตอบที่มีเนื้อหาคล้ายคลึงกันหรือมีความสัมพันธ์กันมาจัดไว้ในหมู่เดียวกัน และแยกคำตอบที่ได้ออกเป็น 3 ประเด็นเพื่อแยกพิจารณาตามแนวคิดในการกระจายผลิตภัณฑ์ การผลิต และการกำหนดราคาของผลิตภัณฑ์ทางด้านสื่อมวลชนที่ใช้ในการศึกษา ดังนี้

1. ทักษะและข้อเสนอแนะของนักหนังสือพิมพ์ที่มีต่อสำนักข่าวไทยในด้านการดำเนินงาน การบริหารองค์กร และคุณภาพข่าว
2. ทักษะและข้อเสนอแนะของนักหนังสือพิมพ์ที่มีต่อการให้บริการข่าวของสำนักข่าวไทย
3. ทักษะของนักหนังสือพิมพ์ที่มีต่อการกำหนดราคาค่าสมาชิกของเอกสารข่าวของสำนักข่าวไทย

การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล

นอกจากจะจัดกลุ่มข้อมูลได้เป็น 3 กลุ่มดังกล่าวแล้ว ในการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลยังเดินตามประเด็นทั้ง 3 นี้ด้วย กล่าวคือ

1. การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลด้านการดำเนินงาน การบริหารองค์กร และคุณภาพข่าวของสำนักข่าวไทย จะพิจารณาถึงความสัมพันธ์กับแหล่งข่าว ความมีอิสระในการทำข่าวและการดำเนินงาน บทบาทในการช่วยคลี่คลายวิกฤตการณ์ทางการเมือง การเป็นกระบอกเสียงให้รัฐบาล การได้รับการอ้างอิงชื่อเป็นแหล่งข่าว ความน่าเชื่อถือของข่าว ลักษณะการนำเสนอข่าว รวมทั้งข้อเสนอแนะด้านการบริหารองค์กรและการดำเนินงาน ข้อเสนอแนะด้านเนื้อหาและลักษณะการนำเสนอข่าวด้วย

2. การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลด้านการให้บริการข่าวของสำนักข่าวไทยจะพิจารณาถึงเหตุผลของนักหนังสือพิมพ์ที่บอกรับการเป็นสมาชิกของเอกสารข่าวของสำนักข่าวไทย ลักษณะการนำข่าวไปใช้ ประเภทของข่าวที่นำไปใช้ ความคิดเห็นที่มีต่อการให้บริการส่งข่าวด้วยรถจักรยานยนต์และด้วยวิธีอื่น ๆ การให้บริการด้านข่าว ระบบการจัดเก็บเงินค่าสมาชิก และข้อเสนอแนะทั้งหมดที่มีต่อการให้บริการ

3. การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลด้านการกำหนดราคาค่าสมาชิกของเอกสารข่าวของสำนักข่าวไทย โดยจะพิจารณาถึงความคิดเห็นของนักหนังสือพิมพ์ที่มีต่อความคุ้มค่าในการบอกรับเอกสารข่าวเมื่อเปรียบเทียบกับอัตราค่าสมาชิกที่ต้องจ่ายไปในแต่ละเดือน รวมถึงการตัดสินใจที่จะบอกรับต่อหรือเลิกรับเอกสารข่าวในอนาคตด้วย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลและศึกษาคำตอบที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่านักหนังสือพิมพ์ให้คำตอบที่ค่อนข้างละเอียดลึก และในเวลาเดียวกันก็ได้ชี้ให้เห็นถึงข้อจำกัดและแนวทางในการแก้ไขปัญหาทางการดำเนินงานของสำนักข่าวไทยด้วย แต่ก่อนที่จะนำเสนอคำตอบที่ได้จากนักหนังสือพิมพ์ในกลุ่มนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอเสนอรายละเอียดการทำงานของสำนักข่าวไทยเป็นการเบื้องต้นก่อน ทั้งนี้เพื่อสร้างความเข้าใจในการบริหารองค์กร รวมตลอดถึงนโยบายในการดำเนินงาน นโยบายในการเสนอข่าว และการให้บริการของสำนักข่าวไทยด้วย ดังรายละเอียดที่จะได้นำเสนอในบทถัดไป